

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

Geismar, Justus Moritz von

Coloniæ Agrippinæ, 1691

Ad tit. XXII. de fide instrum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

sint differentia, & nullæ qualitates, hoc obtinere & procedere in negativa, quæ vaga est & indeterminata, quia talis negativa directè probari non potest, ut si quis neget se contraxisse, Procuratorem habere mandatum à suo principali, & hoc sensu etiam verum est, quod dicitur magis credi duobus affirmantibus, quàm mille negantibus, Mascard, *de probat. conclus. 1092. nu. 7.* Non autem procedit hoc, si quis se fundet in aliqua negativa, & eam alleget vel tacite, vel expresse, quia tunc eam probare debebit *L. optimam 14. C. de contrab. & commit. stipul. Surd. Decis. 316. n. 14.* Unde qui negat aliquem habilem fuisse v.g. ut ineat contractum, & ideo contractum petat declarari nullum, ut quia non habuisset legitimam ætatem, id probare debet, sic negans testamenti valorem, vitium ejus ostendere debet, *Surd. Dec. 104. n. 21.*

A D T I T. XXII.

De fide Instrumentorum.

AD num. 3. post hæc verba: Sunt adji-
ciendi: *add.* Ubi notandum circa
indictionem, quod tria olim fuerint
per quæ conservabatur Respublica,
Canones, oblationes, & indictiones,
per Canones intelliguntur vectigalia
& jura fiscalia, per oblationes verò
pensiones quas populus offert, per in-
dictiones contributiones. Hæc cœpe-
runt sub Augusto Casare, qui anno
ante Christum natum tertio pacificato
orbe census indixit, qui tribus lustris,
id est, 15. annis duravit, & primo quin-
quennio populus censum solvebat in

auro, ad demonstrandam imperii Ma-
jestatem, secundo anno solvebat in ar-
gento, ad stipendia militibus erogan-
da, tertio anno in ferro, pro reperan-
dis & fabricandis armis. Extraordinariæ
contributiones vocabantur superindi-
ctiones. Ut autem populus sciret, quid
solvere deberet, statuit Imperator, ut
nullum instrumentum valeret, nisi
quota indictionis ei esset inserta, ger-
manicè die Nömerungs. Zahl. Ut igitur
sciat quæ sit indictio, hi versus no-
tandi.

*Si per quindenos Domini divideris
annos.*

*His tribus adjectis indictio certa no-
tasur.*

Ad num. 4. ad finem adde. Cæterum in-
strumentum publicum tamdiu facit
plenam fidem, donec probetur con-
trarium, pro quo stent ad minimum
duo testes omni exceptione majores.
L. 18. Cod. de probat. Vel contrarium
instrumentum contra quod adversa-
rius nihil objicit *ca. 10. h. t.* veluti quod
à Notario qui subscriptus invenitur,
non sit confectum, vel quod reperia-
tur cancellatum, aut inductum circa
substantialia instrumenti, aut ejus im-
mutetur sensus, ut exinde suspectum
fiat. *cap. inter dilectos §. instrumentum
h. t. & cap. licet inf. de fals.*

Dantur adhuc alia instrumenta,
quæ quidem à persona publica confe-
cta non sunt, quoad effectum tamen
probandi comparantur publicis, sic si
inveniatur scriptura munita sigillo E-
piscopi, cui tamdiu creditur, donec
monstretur contrarium. *cap. 7. sup. de
probat.*

probat. *Can. cura. causa 11. quest 3.* Idem est, si appositum sit sigillum Capituli, vel alicujus Communitatis jus sigilli habentis, *d. c. inter dilectos*, sic etiam scripturæ, quæ ex Archivo publico sunt extractæ, vel apud acta publica fiunt. *L. 1. § 2. C. qui in Eccles. manumit. Felin. ad cap. 13. inf. de præscript.* Prout quoque eundem effectum habet subscriptio scribentis & testium. *c. 2. h. n.* Porro dividit Vallens. *hic num. 4.* Instrumenta publica, quod alia sint judicialia quæ apud acta in judicio fiunt iudice auctore, & alia extrajudicialia, quæ fiunt in contractibus extra iudicium à Notario ad hoc specialiter requisito, quia si rogatus non fuerit, instrumentum reputabitur privatum, quæ etiam causa est, quod Notarii semper id apponere soleant, quod nimirum rogati subscripserint.

Ad num 9 in fin. adde: Ubi notandum, quod apocha sit scriptura quedam, qua creditor fatetur sibi solum debitum, vulgò quietantia.

Sed dices: ergo acceptilatio & apocha sunt idem, quia in acceptilatione etiam creditor fatetur sibi solum esse. *Re.* Est: hanc disparitatem, primo, quod in acceptilatione dicat sibi satisfactum esse, cum tamen nihil solum sit, sed habeat pro eo, ac si solum esset; in apocha autem dicit sibi solum esse, quod verè etiam est solum, & ideò secundo per acceptilationem liberatur debitor, licet pecunia soluta non sit, quia creditor illam habet pro soluta, per apocham verò non liberatur debitor, nisi pecunia sit soluta, quod patet sufficienter ex eo, quod illi,

qui spe futuræ solutionis apocham dedit intra 30. dies, exceptio privilegiata competat, de qua in *l. 14. §. super cate. ris 2. C. de non numer. pecun.* Antapocha est, quando debitor fatetur per scripturam se creditori solvisse, & habet locum in præstationibus annuis, ut creditor hoc modo probare possit sibi annuè solum esse, & sic impedire præscriptionem, formulam ejus tradit hic Vallens. Fateor me tantum pensionis, aut interesse nomine solvisse.

Syngrapha est scriptura, quæ quis fatetur se alterius debitorem.

Liber rationum est, qui continet data & accepta.

Epistola est scriptura, quam absens mittit absenti.

Ad num. 11. ad fin. adde: Quæres, quomodo instrumenta produci debeant? *Re.* Parte ad hoc citatâ, in judicio, & quidem post litem contestatam ea produci debere, etiam post publicationem testium usque ad rotulum seu conclusionem in causa. *cap. 9. h. t.* cujus contrarium in testibus obtinet, qui post publicationem amplius produci non possunt propter metum subornationis, qui in instrumentis subesse non potest.

Quæres 2. An instrumenta producipossint post conclusionem in causa. *Resp.* regulariter quod non, quia per conclusionem in causa omnibus probationibus est renunciatum, nisi tamen Judex ea admitti velit, judici enim nunquam concluditur in causa. *Gloss. in cap. 10. h. t.* Vetsi producens instrumenta juret, quod ante conclusionem de iis nihil sciverit. *cap. pastoralis inf. de*

D

Except.

Except. Idem est in causa matrimonii, ubi periculum peccati facit sententiam nunquam transire in rem iudicatam. *Gloss. in cap. 7. inf. de re iudic.* Quod etiam obtinet in criminalibus favore defensionis. Sic etiam in causa appellationis possunt instrumenta produci, quæ in priori instantia ubi in causa erat conclusum, producta non sunt. *DD. ad l. per hanc C. de tempore appell.* Possunt autem instrumenta etiam quandoque produci antelitem contestatam, si scilicet in libello eorum sit facta mentio, & in illis actor suam intentionem fundet, tunc enim una cum actione adversario sunt edenda. *L. 2. §. 1. & fin. ff. de edend.*

Quæres 3. Qualiter & cui edi debeant instrumenta? *Re p.* Originalia esse edenda, uti supra dictum, Judici, & quidem totum instrumentum edendum exhiberi parti copiam, & hoc ita in Actore, Reus contra actori instrumenta contra se edere non tenetur. *L. 4. C. de edend.* Nisi tamen instrumenta sint communia, neque obstat, quod reus excipiendo fiat actor, quia licet id verum sit, est tamen actor tantum necessarius & invitus, utpote in cuius potestate non est quando conveniatur. *L. pure §. ult. ff. de doli mali except.* Aliis in regula instrumentum tertio edendum non est, nisi ejus inter sit, & de eo Judici summarie constet, quia tunc sicut testis cogi potest ad testimonium dicendum, ita etiam pars ad exhibendum instrumentum, quod in eo casu est pars probationis. *L. quadam §. fin. & in l. 2. Cod. de edend.* Idem favore specialis Fisci & Reipublicæ, nec non

in odium contra usurarios receptum est. *L. 2. §. item divi ff. de jur. Fisc. Clement. 1. §. ceterum de usur.*

A D T I T. XXIII.

De Præsumptionibus.

Ad num. 1. in fin. adde: Unde fictio est fallitatis indubiæ pro veritate; ex iustâ aliqua causa assumptione ex legis dispositione semper præcedens, directè probationem in contrarium non admittens. *Vallens. hic. nu. 4.* quæ regulariter in præsumptione contra obtinent, utpote quæ probationem saltem indirectam semper in contrarium admittit, ut una potentior nimirum alteram infirmiore tollit, & cum alia præsumptione concurrere potest, quod fictio non admittit, ne duo specialia concurrant.

Ad num. 5. in fin. adde: Dices, reus non debet indefensus condemnari, ergo præsumptio juris & de jure debet admittere probationem in contrarium, quia certum est, quod reus maneret indefensus, si contra ejusmodi præsumptionem non admittatur probatio. *Resp. 1.* Talem reum censeri de jure nullam habere posse probationem in contrarium, ergo non potest dici quod maneat indefensus, cum illi nulla defensiones competant. *Resp. 2.* Distinguendo consequens, debet admittere probationem in contrarium directam nego, indirectam concedo; sic etenim admittitur notorium permanens, & confessio partis adversæ, v. g. præsumptio juris & de jure est, quod si mulier metu inducitur in veritatem matrimonium, cohabitatio diurna faciat præsumptam

eam